

INHOUDSOPGAVE

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF.....	3
I. IDENTIFICATIE.....	3
II. GESCHIEDENIS VAN ARCHIEFVORMER EN ARCHIEF.....	3
A. Archiefvormer.....	3
B. Archief.....	3
III. RAADPLEGING EN GEBRUIK.....	3
A. Voorwaarden voor de raadpleging.....	3
B. Voorwaarden voor de reproductie.....	3
C. Taal en schrift van de documenten.....	4
IV. VERWANT MATERIAAL.....	4
A. Bestaan en bewaarplaats van kopieën.....	4
B. Documenten met een verwante inhoud.....	4
C. Bibliografie.....	4
V. BESCHRIJVINGSBEHEER.....	4
VI. BIJLAGEN.....	5
A. Lijst van priors.....	5
INVENTARIS.....	7
I. ALGEMEEN.....	7
II. GOEDEREN, INKOMSTEN EN LASTEN.....	7

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

I. IDENTIFICATIE

<i>Referentie:</i>	BE RAL Kartuizerklooster van Herne (518-1827) Nummer Toegang: 713
<i>Naam:</i>	Archief van het kartuizerklooster te Herne
<i>Datering:</i>	1357-1801
<i>Beschrijvingsniveau:</i>	Archiefbestand
<i>Omvang:</i>	28 nrs. (0,15 m)

II. GESCHIEDENIS VAN ARCHIEFVORMER EN ARCHIEF

A. ARCHIEFVORMER

Het kartuizerklooster van Herne was de eerste instelling van deze orde in de Nederlanden. In 1314 verkreeg Willem III, heer van Edingen, van de bisschop van Kamerijk de toestemming een kluis te laten bouwen nabij de Onze-Lieve-Vrouwkapel te Herne. De eerste religieuzen waren afkomstig van de naburige kloosters van Valenciennes, Noyon en Saint-Omer. In de 15de eeuw kende de gemeenschap haar bloeiperiode. Het kloostercomplex werd uitgebreid en meerdere leden van het huis verwierven bekendheid als auteur, kopiist of geestelijk leider. Vanaf de 16de eeuw begon het verval zich echter geleidelijk aan in te zetten. De reden hiervoor lag in grote mate bij het vele oorlogsgeweld dat de instelling doorheen de vroegmoderne periode teisterde. Zo moesten de kartuizers in 1580 eerst hun toevlucht zoeken in hun refuge in Edingen, om vervolgens de wijk te nemen naar Bergen. Jozef II schafte de instelling in 1783 af. De gebouwen werden verkocht, met uitzondering van het bedehuis dat een tijdje als parochiekerk zou fungeren.

B. ARCHIEF

Heel wat archief van het kartuizerklooster van Herne, waaronder de oorkondenverzameling, ging verloren. Wat overbleef, raakte verspreid over verschillende bewaarplaatsen. De beheerders van de goederen van het klooster schijnen na de opheffing in 1783 de documenten niet te hebben overgedragen aan de centrale administratie. In de loop van de 19de eeuw wist het Rijksarchief toch enkele stukken te bemachtigen. Deze werden in 2001 van het Algemeen Rijksarchief naar het nieuwe Rijksarchief in Leuven overgebracht.

III. RAADPLEGING EN GEBRUIK

A. VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De archiefstukken zijn vrij raadpleegbaar.

B. VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie gelden de voorwaarden in tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

C. TAAL EN SCHRIFT VAN DE DOCUMENTEN

De stukken zijn in het Latijn, Frans en Nederlands.

IV. VERWANT MATERIAAL

A. BESTAAN EN BEWAARPLAATS VAN KOPIEËN

In het Algemeen Rijksarchief berusten in de microfilmverzameling onder nr. 1049 een kopie van het tweede deel van een cartularium dat wordt bewaard in het British Museum te Londen en onder nr. 1128 een kopie van een bundel documenten die zich in de Bibliothèque de l'Arsenal te Parijs bevinden.

B. DOCUMENTEN MET EEN VERWANTE INHOUD

In de Koninklijke Bibliotheek te Brussel bevindt zich in de handschriftenverzameling onder de nrs. 13753-13754 een 17de-eeuwse kopie van een kroniek van het klooster van de hand van Arnold Beeltricens en Jan Ammonius. Onder de nrs. 21536-21540 bevindt zich een 15de-eeuws obituarium, met kopieën van oorkonden betreffende weldoeners. Nr. III 1344 bevat een biografische lijst van de priors van Herne.

Het British Museum te Londen bewaart, zoals hierboven reeds werd aangegeven, onder nr. 25056 van haar handschriftenverzameling het tweede deel van het cartularium van de kartuis. De Bibliothèque de l'Arsenal in Parijs heeft in haar handschriftencollectie onder nr. 1124 een bundel documenten betreffende de instelling.

In het Rijksarchief van Bergen berusten documenten met betrekking tot heerlijke renten die de kartuizers van Herne bezaten te Gages (Henegouwen).

De stedelijke bibliotheek van Bergen bezit onder nr. 629-630 van haar handschriftenverzameling een kopie van de hierboven vermelde kroniek van Beeltricens en Ammonius.

In het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen bevindt zich een stuk met betrekking tot het klooster (zie VAN DE WIEL C., *Inventaris van kloosterarchivalia in het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen*, Brussel, 2002, II, p. 524).

De verzameling 'Kaarten en Plannen, I', bewaard op het Algemeen Rijksarchief, bevat onder nr. 1023 en 1024 twee kaarten van respectievelijk het klooster en haar eigendommen.

C. BIBLIOGRAFIE

Voor de bibliografie van het kartuizerklooster van Herne zie:

DELVAUX H., *Chartreuse de Hérinnes*, in *Monasticon Belge*, IV, 1972, 1429-1456.

MURET, P., *Kerkarchief van Brabant, deel II, Abdijen, priorijen en kartuizers (Algemeen Rijksarchief Gidsen 52)*, Brussel, 2001, 214-218.

V. BESCHRIJVINGSBEHEER

De inventaris van het bestand werd in 1929 door Alfred d'Hoop gepubliceerd: *Inventaire général des archives ecclésiastiques du Brabant, IV, Couvents et prieurés – béguinages - commanderies*, Brussel, 1929. Een aanvulling volgde in 1930: *Inventaire général des archives ecclésiastiques du Brabant, V, Étranger – Supplément Général*, Brussel, 1930. Het fonds kerkarchief Brabant werd met de oprichting van de nieuwe depots in Vlaams- en Waals-Brabant en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgesplitst, waardoor het bestand van het

kartuizerklooster van Herne in 2001 naar Leuven kwam. De oude inventaris van d'Hoop werd in 2014 door Estelle Grooters vertaald. Het geheel werd nog eens geredigeerd door Tom Bervoets, maar de inventaris is in de grond nog altijd steeds die van d'Hoop. De beschrijvingen van de ABA komen uit de inventaris van d'Hoop, het *Monasticon Belge* en uit de gids van Philippe Muret.

VI. BIJLAGEN

A. LIJST VAN PRIORS

Robertus (1314)
Johannes van Meldert (1317)
Johannes Adam
Johannes van Bouchout (1328-1332/1333)
Salomon
Johannes van Maldegem
Henricus
Simon (1343-1347)
Johannes van Hondschote
Jacobus (1358-1360)
Petrus Naghel (1366/1369-1373)
Jacobus van Liedekerke (1377-1380)
Lambertus van Hoekelen (1381-1385)
Petrus van Pruisen (1385)
Johannes Hoste (1390)
Bartholomeus Clautier (1398)
Robertus van Gent (1398-1402)
Henricus Nullen (1402-1409)
Albertus de Loze (1409-1411)
Johannes van Atrecht (1411-1430)
Johannes de Montignies (1430-1435)
Gerardus Naghel (1435-1437)
Laurentius van Musschezele (1437-1445)
Henricus van Loen (1445-1456)
Arnoldus Kaerman (1456-1481)
Jacobus van Borselen (1481-1482)
Gasparus vander Stoct (1482-1495)
Johannes van Etterbeke (1495-1500)
Carolus Serraes (1500-1532)
Judocus Herbos (1532-1533)
Sebastianus Peeters (1533-1546)
Johannes van Asse (1546-1549)
Martinus de Beir (1549-1556)
Arnoldus vander Linden (1556-1557)
Nicolaas le Cauchie (1557-1559)
Livinus vander Haghen, alias 'Dumens' (1559-1566)
Johannes Baerdts (1566-1567)
Andreas Loots (1567-1570)
Nicolaas Huart (1570-1577)

Judocus de Moor (1577-1580)
Adrianus van Dorpe (1580-1609)
Robertus van Belle (1610-1614)
Hieronymus de Wijdt (1614-1616)
Michael Jensema (1617-1621)
Franciscus Schotte (1621-1625)
Petrus Daems (1625-1629)
Laurentius Serjants (1629-1642)
Adrianus Buyckx (1642-1654)
Petrus Antonius van Pecque (1654-1658)
Balthazar de Wolf (1658-1669)
Henricus Petit (1669-1677)
Melchior Pletinckx (1677-1691)
Henricus Raeymaeckers (1692-1694)
Franciscus Bodart (1694-1696)
Willebrordus Bueckenbergh (1696-1699)
Josephus Engelgraven (1699-1714)
Hugo van Lippeloo (1714-1728)
Josephus van Craenenbroeck (1728-1733)
Bruno Hermans (1733-1734)
Henricus Geelen (1734-1735)
Josephus van Craenenbroeck (1735-1745)
Amandus Serraes (1745-1752)
Bruno Pede (1752-1765)
Franciscus vanden Herreweghen (1765-1783)

INVENTARIS

I. ALGEMEEN

- Biografische lijst van de priors van het klooster.
1313-1747.
Nu: KBR, handschriftenverzameling, nr. III 1344.
- 14206/2. Fotokopie van het tweede deel van het cartularium.
[20ste eeuw].
Het origineel wordt bewaard in het British Museum te Londen, handschriftenverzameling nr. 25056. Bevat documenten voor de periode 1303-1439.
- 14206/3. Fotokopieën van diverse stukken betreffende de kartuis.
[20ste eeuw].
De originele stukken worden bewaard in de Bibliothèque de l’Arsenal te Parijs, handschriftenverzameling nr. 1124. Bevat documenten van de 15de tot de 17de eeuw.
- 14206/4. Kopie van een los blad uit het cartularium.
[s.d.] 1 stuk
- 14206/5. Eerste deel van het cartularium.
1212-1436.
Vroeger KBR, handschriftenverzameling nr. 18202. 1 deel
- 14206/6. ‘Capitula generalia Carthusiae’.
1416-1442.
Olim KBR, handschriftenverzameling nr. II 1959. 1 deel
- Kroniek.
[17de eeuw].
Nu: KBR, handschriftenverzameling nr. 13753-13754.

II. GOEDEREN, INKOMSTEN EN LASTEN

14207. Rente- en cijnsboek.
1357. 1 deel
- 14208-14210. Manualen van pachten en renten.
15de eeuw-1530. 3 delen
14208. [15de eeuw].
14209. [15de eeuw].
14210. 1530.
14211. Eeuwige rentezetting door Petrus Le Ploge, religieus, van al zijn goederen ten gunste van Jan de Zomberge.
1638. 1 stuk
14212. Terugbetaling van renten.
1723. 1 omslag

14213.	Overeenkomst tussen het klooster en de abdij van Anchin, betreffende gronden gelegen te Gages. 1741.	1 charter
60048.	Kaartboek van de goederen van de kartuis van Herne, opgesteld door landmeter A. Spanoghe. 1760. Niet volledig, enkel kaart van Herne, en legger voor de goederen in Pollare, Vollezele en Ninove. Vroeger AR, Kaarten en plattegronden, I, 1024.	1 deel
14214.	Legger van goederen en van renten. 1777-1787.	1 deel
14215.	Verkoop van bomen. 1785.	1 omslag
14216.	Verkoopsvoorwaarden van het klooster en zijn goederen. 1785.	1 omslag
14217.	Project voor de restauratie van de kerk en het inrichten van een deel van het klooster als pastorie. 1785.	1 katern
14218.	Varia betreffende het beheer van de goederen van het afgeschafte klooster. 1789-1793.	1 omslag
20430/2.	Rekeningen van de prior. 1483-1492	1 deel
20430/3.	Fragment van het proces tussen de kartuizers en de weduwe Cariasso, enerzijds, en de erfgenamen Pierre Vision anderzijds betreffende renten. 1692.	1 omslag
20430/4.	Renten. 1735.	1 deel
20430/5.	Inkomsten uit de taille. [18de eeuw].	1 omslag
20430/6	Verkoop van houtkap. 1781-1782.	1 katern
20430/7-10.	Stukken van beheerder Monthéron, verantwoordelijke bij de opheffing van het klooster. 1783-1788.	
20430/7.	Maandbalans. 1783, 1786-1788.	1 omslag
20430/8.	Inventarissen van schilderijen, meubels, boeken,... 1783.	1 omslag
20430/9.	Stukken betreffende de verkoop en het verhuur van goederen. 1783.	1 stuk
20430/10.	Varia betreffende de latere parochiekerk en de school. 1785-1788.	1 omslag

20430/11-12.	Papieren van na de afschaffing. 1794, 1801.		
20430/11.	Verzoek van de kartuizers tot heroprichting van het klooster. 1794.		1 stuk
20430/12.	Verklaring van de opkopers van de goederen van het klooster, in het kader van een mogelijke restitutie. 1801.		1 omslag

Versie 05/07/2023